

DE PARTICIPATIEVE KWALITEITSMONITOR MDT

Colofon

ONDER REDACTIE VAN: Tarik Pehlivan en Leo Rutjes

TEKSTEN: Tarik Pehlivan, Laura Redeker,
Nickey van den Berg, Geeske Strating,
Nikki van de Klundert, Margriet van Wetering,
Aimy Ogaeri en Leo Rutjes.

Het Project Maatschappelijke Ervaringstijd (Project MET) en De METHode©, gids voor het participatief werken met kwetsbare jongeren in hun Maatschappelijke Diensttijd, zijn mogelijk gemaakt door ZonMw, in het kader van het Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd van de Rijksoverheid.

Stichting Alexander is een niet-commercieel landelijk instituut voor jeugdparticipatie en actiegericht jongerenonderzoek en richt zich op empowerment van kinderen, jongeren en hun ouders (en betrokken professionals en bestuurders). Met ervaring in alle leefdomeinen van jeugdigen, van zorg tot onderwijs, van gezondheid tot cultuur en van wonen tot werken, is Stichting Alexander in staat participatie op een hoger plan te brengen en duurzaam te verankeren. De kennis en expertise van Stichting Alexander worden ook uitgedragen via coaching, training, colleges, workshops en publicaties. Stichting Alexander werkt sinds 1993 voor uiteenlopende opdrachtgevers binnen de sectoren welzijn, zorg, onderwijs, gezondheid, arbeid en kunst/cultuur. Zie voor meer informatie, voorbeelden van projecten en onze publicaties: www.st-alexander.nl

ONTWERP: WAT ontwerpers
ILLUSTRATIES: Mensah van der Wal

© Stichting Alexander, Amsterdam, 2020

De inhoud van deze publicatie (of onderdelen daarvan) mag vrijelijk worden gebruikt, mits met bronvermelding.

DE PARTICIPATIEVE KWALITEITSMONITOR MDT

MDt draait niet alleen om het bereiken van resultaten door jongeren. Het draait ook om het bereiken van begeleidingsresultaten en om het leren van gezamenlijke acties en ervaringen van jongeren en begeleiders naar die resultaten toe. Daarvoor is een vorm van monitoring nodig waarin de voortgang van de jongeren en hun begeleiding in een MDt traject gevolgd wordt. Uit de monitor is te leren wat werkt en wat niet, en te ontdekken of er veranderingen nodig zijn in het plan van de jongere of de begeleiding.

Participatieve monitoring: 7 vragen voor ontwerp en uitvoering

De voornaamste reden voor het inzetten van een monitor is om zicht te houden op de voortgang en of de beoogde resultaten worden behaald. Een goede monitor levert jongeren, begeleiders en organisaties relevante inzichten op. Uitgangspunt daarbij is wat jongeren zelf willen bereiken en hoe MDt daaraan bijdraagt.

De METHode kent een participatieve vorm van monitoring: jongeren zijn zelf actief bij het opstellen en uitvoeren van de monitor. Zij halen zelf actief resultaten op en gebruiken deze bij de voortgang van het traject. Om voor jouw project een eigen participatieve monitor te ontwerpen en uit te voeren, kun je je laten leiden door 7 vragen.

- 1 Waarom willen wij een monitor inzetten? Wat is het doel van de monitor?
- 2 Wat is voor ons de meerwaarde van een participatieve monitor?
- 3 Welke rol zien wij voor jongeren bij de ontwikkeling én de uitvoering van de monitor?
- 4 Welke rol zien wij voor begeleiders bij de ontwikkeling én de uitvoering van de monitor?
- 5 Welke partijen kunnen wij betrekken bij de ontwikkeling en de uitvoering van de monitor? Hoe gaan wij dit aanpakken? Denk bijvoorbeeld aan onderwijsinstellingen
- 6 Hoe gaan wij de data verzamelen? Hoe kan dit in onze bestaande werkprocessen geïntegreerd worden?
- 7 Wat willen wij met de uitkomsten van de monitor gaan doen?

Door deze vragen zelf, met je partners en samen met jongeren te beantwoorden wordt er geen vast stappenplan gevolgd, maar krijgt de monitor vorm op basis van jullie eigen context, wensen en mogelijkheden.

Het verschil tussen monitoring vanaf de start en een evaluatie achteraf is dat met een monitor vanaf het begin bijgestuurd kan worden, en de voortgang in een project of bij een deelnemer gedurende de looptijd bijgehouden wordt. Als je bijvoorbeeld iemand pas na afloop vraagt naar de verwachtingen aan het begin van een traject, dan kunnen deze worden ingekleurd door de al opgedane ervaring. Een ander voordeel van monitoring is dat je met een startmeting teleurstelling kunt voorkomen. Dromen mag, zeker bij een participatieve MDt, maar als je als begeleider ziet dat iemands verwachtingen van MDt echt heel ver afliggen van wat er binnen MDt mogelijk is, zoals het veranderen van de jeugdzorg, dan is het goed om hierover met elkaar in gesprek te gaan.

Monitoring start dus al op het moment dat jij start met de begeleiding. Jongeren vullen een vragenlijst in voor de nulmeting. Begeleiders doen dat ook voor zichzelf. De volgende vragen kunnen jou als begeleider op weg helpen om vanaf de start jezelf en jouw begeleiding bij te houden, en de jongere te ondersteunen om voor zichzelf hetzelfde te doen:

Vragen bij de start voor de begeleider

Wat zijn je verwachtingen van het begeleiden van een MDt Jongere?

Welke resultaten wil je behalen met het begeleiden van een MDt Jongere?

Wat denk je te gaan leren door het begeleiden van een MDt Jongere?

Wat voor ondersteuning vanuit Project MDt verwacht je zelf tijdens het begeleiden van een MDt Jongere?

Vragen bij de start voor de jongere

Wat zijn je verwachtingen van een MDt?

Welke resultaten wil je behalen met een MDt?

Wat denk je te gaan leren door het doen van een MDt?

Wat voor begeleiding verwacht je tijdens het doen van een MDt?

Bij de afronding van een MDt met individuele jongeren of werkgroep met jongeren, kunnen de volgende vragen je op weg helpen om jezelf te evalueren, en om de jongeren te ondersteunen hetzelfde voor zichzelf te doen:

Vragen bij de afronding voor de begeleider

Zijn de verwachtingen die je van tevoren had uitgekomen?

*Heb je de resultaten die je verwachtte te behalen ook behaald?
Zo ja/nee, waar komt dat door?*

*Hoe vond je het? Wat vond je leuk?
Wat minder en waarom?*

Wat heb je ervan geleerd? Waar heb je wat aan in de toekomst en waarom?

*Wat ging er goed? Wat was een knelpunt?
Wat had anders gemoeten/gekund en waarom?*

Wat vond je van de matching en ondersteuning vanuit je samenwerkingspartners en collega begeleiders? Heb je iets gemist aan ondersteuning, en zo ja, wat? Wat had er anders/beter gekund?

Vragen bij de afronding voor de jongere

Zijn de verwachtingen die je van tevoren had uitgekomen?

Heb je de resultaten die je verwachtte te behalen ook behaald? Zo ja/nee, waar komt dat door?

*Hoe vond je het? Wat vond je leuk?
Wat minder en waarom?*

Wat heb je ervan geleerd? Waar heb je wat aan in de toekomst en waarom?

Wat ging er goed? Wat was een knelpunt? Wat had anders gemoeten/gekund en waarom?

*Wat vond je van de begeleiding?
Heb je iets gemist in jouw begeleiding, en zo ja, wat? Wat had er anders/beter gekund?*

Integrale monitoring ontwerp- en uitvoeringsproces METHode

Het ontwerpen van participatieve MDt's is tevens onderdeel van de participatieve uitvoering. De praktische en participatieve uitvoering van MDt-trajecten door jongeren is tegelijkertijd onderdeel van een continu ontwerpproces waarin de aanpak gaandeweg wordt getoetst en bijgesteld.

Voor een participatieve MDt waarvoor je een aanpak op maat ontwikkelt waarin jongeren zelf individueel en collectief trajecten voor Maatschappelijke Diensttijd (MDt) invullen en uitvoeren, is de bijgaande Matrix uitermate geschikt. Deze methode is ook toegepast op de proeftuin MET omdat het handvatten biedt om overzicht te houden, verbanden te zien en problemen op te sporen in het ontwikkelings- en uitvoeringsproces van het project en van de empowerment van jongeren.

Voorwaarden en invalshoeken voor een participatief ontwikkelingsproces

De Matrix maakt gebruik van drie basisvoorwaarden die elk ontwikkelingsproces bepalen, zo ook de ontwikkeling van de METHode: (1) er is beleid – die verheldert wat met de METHode gerealiseerd moet worden; (2) er is een organisatie operationeel – die stuurt op de specifieke uitvoering waarmee de METHode gerealiseerd moet worden; en (3) er zijn mensen betrokken – met wie de METHode gerealiseerd moet worden. Op elk van deze basisvoorwaarden zijn verschillende invalshoeken mogelijk, waarmee het werk- en participatieproces in verschillende aspecten en als geheel in beeld gebracht worden. In de Matrix zijn dat de volgende invalshoeken: Techniek (zaken die geregeld (moeten) zijn), Politiek (belangen die invloed hebben) en Cultuur (normen en gewoonten die de uitvoering bepalen).

Aspecten van het ontwerp- en uitvoeringsproces

Wanneer vanuit elk van deze invalshoeken de basisvoorwaarden voor het participatieproces bekeken worden, ontstaat zicht op 9 verschillende aspecten van het ontwerp- en uitvoeringsproces van de METHode.

- 1 Doelen en werkwijzen
- 2 Taken en bevoegdheden
- 3 Deskundigheid
- 4 Beleidsbeïnvloeders
- 5 Besluitvorming
- 6 Autonomie
- 7 Projectklimaat
- 8 Samenwerking
- 9 Houding

Hieronder volgt eerst een overzicht van de matrix, gevolgd door een beschrijving van elk van de 9 aspecten van het ontwerp- en uitvoeringsproces tijdens het integrale ontwerp- en uitvoeringsproces van de METHode.

De METHode-matrix voor integrale procesmonitoring

Beleid	Organisatie	Mensen
Doelen / Werkwijzen	Taken / Bevoegdheden	Deskundigheid
Wat gerealiseerd is met de participatie van jongeren in ontwerp en uitvoering van de METHode.	Hoe taken en bevoegdheden in ontwerp en uitvoering van de METHode zijn verdeeld tussen jongeren en betrokken begeleiders.	De deskundigheid die ingezet is om participatie van jongeren te organiseren, te ondersteunen en uit te voeren.
Beleidsbeïnvloeders	Besluitvorming	Autonomie
Wie de belangrijkste beleidsbeïnvloeders zijn geweest, en op welke manier zij invloed hebben gehad op de participatie van jongeren in het ontwerp en de uitvoering van de METHode.	Waarover besluitvorming tijdens het ontwerp en uitvoering van de METHode ging, en de wijze waarop besluiten werden genomen.	De speelruimte waarover jongeren in het participatietraject wilden beschikken, en welke speelruimte ze hebben gehad.
Projectklimaat	Samenwerking	Houding
Het werkklimaat bij het ontwerpen en uitvoeren van de METHode, en tussen betrokken jongeren en begeleiders.	Hoe de samenwerking tijdens ontwerp en uitvoering van de METHode heeft plaatsgevonden en is ervaren.	De houding van jongeren en betrokken begeleiders in het ontwerp- en uitvoeringsproces, en hoe zij het proces hebben beïnvloed.

